

Monika Kubiak

Biblioteka Medyczna Collegium Medicum w Bydgoszczy
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

26. Konferencja Problemowa Bibliotek Medycznych za nami...

W dniach 15-17 września 2008 r. Biblioteka Medyczna Collegium Medicum w Bydgoszczy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu po raz pierwszy w czasie swego istnienia zorganizowała ogólnopolską Problemową Konferencję Bibliotek Medycznych. Była to 26. edycja corocznej konferencji bibliotek medycznych przeprowadzona pod hasłem: "Naukowa informacja medyczna w Polsce. Biblioteki medyczne wobec potrzeb środowisk medycznych oraz perspektywy ich rozwoju w realiach Unii Europejskiej". Na miejsce konferencji wybrano zabytkowe wnętrza hotelu "Pod Orłem" w Bydgoszczy.

Pierwszy dzień konferencji był dniem integracyjnym, przeznaczonym dla uczestników, którzy z uwagi na dalsze odległości przybyli wcześniej, by móc wziąć udział w otwarciu i pierwszej sesji następnego dnia. Mimo niskich temperatur, większość uczestników zdecydowała się na krótkie zwiedzanie Bydgoszczy z przewodnikiem.

Oficjalnie konferencja rozpoczęła się 16 września 2008 r. Jej otwarcia dokonał zastępca dyrektora ds. Biblioteki Medycznej Biblioteki Uniwersyteckiej UMK, dr Krzysztof Nierzwicki, witając gości i zachęcając do owocnych obrad. Kilka słów na powitanie wygłosił prorektor ds. Collegium Medicum, prof. dr hab. Małgorzata Tafil-Klawe, oraz dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej, dr Mirosław Supruniuk. Wykład inauguracyjny poprowadziła zaproszona z Instytutu Informacji Naukowej i Bibliologii UMK, dr hab. Ewa Głowacka, prof. UMK, poruszając w nim kwestie zagrożeń i niebezpieczeństw kryjących się w natłoku informacyjnym, wychwytywanych przez dopiero rozwijającą się ekologię informacji.

Pierwszą sesję poświęcono bibliotekom cyfrowym i repozytoriom typu open access, i tak kolejno wystąpili: Anna Ajdukiewicz-Tarkowska i Paweł Tarkowski z Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, opowiadający o zasobach medycznych w polskich bibliotekach cyfrowych, ze szczególnym uwzględnieniem zasobów medycznych; Bożena Bednarek-Michalska z Biblioteki Uniwersyteckiej UMK w Toruniu z dynamicznym wystąpieniem o bibliotekach cyfrowych będących nową ofertą dla naukowych środowisk medycznych w Polsce, wspominając m.in. o zasobach Kujawsko-Pomorskiej Biblioteki Cyfrowej i rodzajach licencji autorskich; Jolanta Przyłuska z Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi, omawiająca kwestie udostępniania przez naukowców własnych publikacji, doktoratów i rozpraw habilitacyjnych w otwartych repozytoriach (*Repozytoria open access a dostęp do wiedzy medycznej*) oraz emerytowany dyrektor Biblioteki Akademii Medycznej w Poznaniu, Bolesław Howorka, którego referat odnosił się do zmian prawnych istotnych dla bibliotek naukowych, w tym istotnych dla bibliotek cyfrowych praw autorskich po implementacji przepisów unijnych.

W kuluarach uczestnicy wymieniali się poglądami, a także licznie odwiedzali stoiska sponsorów: A.B.E. Marketing, Akme Archive, EBSCO, Elsevier, IPS, Wolters Kluwer/Ovid, ProQuest, Splendor i Suweco, zapoznając się ze szczegółowymi ofertami i produktami tychże firm i korzystając z rad specjalistów. Wzmocnieni na ciele i duchu, uczestnicy powrócili na drugą sesję poświęconą serwisom i narzędziom wyszukiwawczym.

Sesję rozpoczął przedstawiciel firmy Elsevier, Piotr Gołkowicz, który przedstawił nowości w bazie Scopus i wyjaśnił, jak szybko i efektywnie znaleźć w niej informacje. Również o wyszukiwaniu informacji medycznej, lecz poprzez wyszukiwarki naukowe (np. Scirus, Google Scholar), mówiły Anna Budzińska i Kamila Kościńska z Akademii Medycznej we Wrocławiu. Niezwykle ciekawy temat Internetu społecznościowego i technologii Wiki, jako narzędzia przydatnego do tworzenia wspólnych zasobów profesjonalnej informacji dla bibliotekarzy medycznych, poruszyła jedna z twórców europejskiego projektu Wiki, dr Barbara Niedźwiedzka z Zakładu Informacji Naukowej Instytutu Zdrowia Publicznego Collegium Medicum UJ. O nowoczesnych sposobach przeszukiwania zintegrowanych baz danych Polskiej Bibliografii Lekarskiej i Polskiego Tezaurusu Medycznego traktowało wystąpienie Jacka Głębockiego, informatyka z firmy Splendor pracującego przy obu programach. Na koniec drugiej sesji wystąpiła reprezentująca firmę Wolters Kluwer/Ovid Edyta Burczyk, która omówiła zarówno najnowsze zmiany w bazach oferowanych przez Ovid,

jak i możliwości bezpłatnego narzędzia Shibboleth, identyfikującego użytkowników posiadających prawa do korzystania z danego serwera, np. uczelnianego, i wszystkich jego zasobów.

Po obiedzie uczestnicy konferencji wzięli udział w nietypowej sesji poświęconej relacjom bibliotekarzy medycznych ze środowiskiem medycznym. Nie zdarzyło się do tej pory, by na konferencji bibliotekarzy medycznych wystąpili przedstawiciele środowiska medycznego, prezentując własne poglądy i akcentując potrzeby użytkownika; tym bardziej sesja okazała się ciekawą. Jako pierwsza zajęła głos prezes Bydgoskiej Izby Lekarskiej, Radosława Staszak-Kowalska, przedstawiając pokrótce historię i strukturę Izby oraz jej powiązania z Biblioteką Medyczną Collegium Medicum UMK. Z następną prelekcją wystąpili: bibliotekarz - dyrektor Biblioteki Medycznej Collegium Medicum UJ, Anna Uryga oraz farmaceuta - przedstawiciel Ośrodka Niezależnej Informacji o Leku, Ewa Zygałdo, zastanawiające się, czy idea niezależnej informacji o leku wdrożona w krajach europejskich ma szansę rozwinąć się w Polsce. Temat współpracy lekarza z bibliotekarzem medycznym niezwykle interesująco rozwinął dr hab. Jan Styczyński, prof. UMK z Katedry i Kliniki Pediatrii, Hematologii i Onkologii Collegium Medicum UMK. Uzupełnieniem przyjętego z aprobatą wystąpienia dr. hab. Jana Styczyńskiego była prezentacja przedstawiciela gospodarzy konferencji, Moniki Kubiak z Biblioteki Medycznej Collegium Medicum UMK, omawiająca pokrótce relacje bibliotekarza medycznego z lekarzem, tym razem z punktu widzenia bibliotekarza. O modelach współpracy biblioteki z działem nauki uczelni medycznej mówił, zabierający tego dnia głos po raz drugi, przedstawiciel firmy Splendor, Jacek Głębocki, koncentrujący się na współpracy w zakresie tworzenia i wykorzystywania bibliografii dorobku naukowego pracowników danej uczelni. Popołudniową sesję zakończyło wystąpienie dwóch sponsorów: firmy Akme Archive, reprezentowanej przez Joannę Kukawską (podkreślającą znaczenie narzędzi wspomagających, takich jak RefWorks), a także pozostającej w bliskiej współpracy z Akme Archive firmy ProQuest, w której imieniu wystąpił Krzysztof Murawski (najczęściej wykorzystywane przez medyków bazy tej firmy to ProQuest Medical Library i Nursing and Allied Health).

Wieczorem główny sponsor konferencji, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, zaprosił wszystkich uczestników na kolację w klimacie regionalno-ludowym w restauracji "Kummerówka" w Myślicinku.

W środę 17 września odbyła się sesja poświęcona wykorzystaniu serwisów i narzędzi wyszukiwawczych w działalności bibliotek medycznych. Jako pierwsza zabrała głos Danuta Dąbrowska-Charytoniuk, dyrektor Biblioteki Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku, która przeanalizowała zmieniające się zachowania informacyjne pracowników naukowo-dydaktycznych. Wbrew obiegowym opiniom okazuje się, że na Uniwersytecie Medycznym w Białymstoku czasopisma elektroniczne przegrywają z czasopismami w formie drukowanej. Jako kolejni wystąpili Lucjan Stalmach i Ireneusz Korfel z Biblioteki Medycznej Collegium Medicum UJ z referatem *Internet platformą integracji usług i zasobów medycznej informacji naukowej w Uniwersytecie Jagiellońskim*. Autorzy przedstawili założenia unowocześnianego portalu internetowego Biblioteki Collegium Medicum UJ oraz szerszy kontekst łączenia w sieci źródeł wiedzy, usług oraz zasobów ludzkich. Mirosława Modrzewska i Małgorzata Omilian-Mucharska z Akademii Medycznej w Gdańsku zaprezentowały swoje przemyślenia na temat *Jakie są granice inwestowania w dostęp do wiedzy? Analiza statystyk wykorzystania zasobów elektronicznych Biblioteki Głównej Akademii Medycznej w Gdańsku w latach 2003-2007*. Wystąpienie, mimo że w dużej mierze oparte na danych statystycznych, wzbudziło najciekawszą i najbardziej ożywioną dyskusję wśród słuchaczy. Kwestia rosnących kosztów zakupu zasobów on-line (zwłaszcza kolekcji czasopism elektronicznych i narzędzi wspomagających) w zestawieniu z malejącym ich wykorzystaniem, budzi pytania o sens dokonywania tego rodzaju zakupów i wywołuje rozterki związane z planowaniem budżetu bibliotek. Mimo wszystko, autorki referatu doszły do pozytywnego wniosku, iż, tak czy inaczej, koszt zakupu pojedynczego artykułu zamawianego przez użytkownika niemal dwukrotnie przewyższałby koszt ściągnięcia owego artykułu z bazy pełnotekstowej zakupionej przez uczelnię. O przystosowywaniu zasobów bibliotek medycznych do oczekiwań środowiska medycznego traktowały również prelekcja Justyny Seifert ze Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach *Przystosowanie bazy PubMed z wykorzystaniem serwisów LinkOut i MyNCBI do potrzeb użytkowników Śląskiego Uniwersytetu Medycznego* oraz komunikat Renaty Sławińskiej i Teresy Trzcianowskiej-Grzywacz z Akademii Medycznej we Wrocławiu *Analiza oczekiwań środowiska naukowego Uczelni a statystyki wykorzystania źródeł informacji*. Odrębną kwestią, choć również związaną z potrzebami użytkowników, zajęła się Ewa Busse-Turczyńska z Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, przedstawiając analizy bibliometryczne dla środowiska naukowego, generowane na podstawie bazy danych Bibliografii Publikacji Pracowników. Jako że Bibliografia Publikacji Pracowników Uniwersytetu Medycznego w Lublinie pracuje na zupełnie innym oprogramowaniu aniżeli większość bibliotek medycznych, stąd ciekawe porównanie. Na koniec sesji IV o serwisach EBSCO wspierających działalność bibliotek medycznych opowiedzieli przedstawiciele tej firmy EBSCO - Teresa Górecka i Leszek Czerwiński (wspominając m.in. o Medline with Full Text, katalogu A-Z czy bazie z ilustracjami medycznymi SMART).

Ostatnia sesja została poświęcona projektom Unii Europejskiej, zarówno tym już wdrożonym, jak i planowanym. Rozpoczął ją przedstawiciel firmy IPS, Marcin Gabriel, przedstawiając ofertę książek elektronicznych oferowanych przez IPS bibliotekom medycznym. Tuż po nim o Regionalnym Programie Operacyjnym województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2007-2013 ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju infrastruktury kultury opowiedział dyrektor Departamentu Polityki Zdrowotnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Michał Korolko. O wykorzystaniu środków unijnych z podobnego, acz wcześniejszego źródła oraz o skomplikowanym procesie wyboru programu, przygotowania wniosku unijnego, jak i przeprowadzeniu i rozliczeniu projektu, mówiła niezwykle zajmująco Teresa Szymorowska, dyrektor Książnicy Kopernikańskiej, Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Toruniu.

Daria Butrym i Ireneusz Szreder z Collegium Medicum UMK przedstawili dwa lata pracy na rzecz środowiska medycznego regionu kujawsko-pomorskiego w zakresie naukowej informacji medycznej w Regionalnym Centrum Informacji Medycznej, prowadzonym przy Bibliotece Medycznej Collegium Medicum UMK, omawiając zarówno założenia, działalność, jak i poparte statystykami efekty pracy RCIM-u. Kilka słów dopowiedział również dr Krzysztof Niedrzwicki, koordynator niniejszego projektu, wskazując potrzebę i możliwości dalszego prowadzenia Centrum, którego działania spotkały się ze sporym odzewem i uznaniem środowiska medycznego województwa kujawsko-pomorskiego. Inny, kończący się już projekt unijny, przybliżył Antoni Zwiefka z Departamentu Polityki Zdrowotnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego w wystąpieniu *Znaczenie baz wiedzy systemu RIGHT w diagnostyce i leczeniu* (interesujący program czasu rzeczywistego bazujący na elektronicznym zapisie kart chorobowych pacjentów i baz wiedzy). Następnie Dagmara Budek, Dyrektor Pomorskiej Biblioteki Medycznej w Szczecinie w komunikacie *Zachodniopomorski System Informacji Regionalnej i Naukowej - początek drogi* opowiedziała o powstawaniu najnowszej biblioteki cyfrowej, opartej na współpracy bibliotek regionalnych i naukowych województwa zachodniopomorskiego. Sesję zakończyli przedstawiciele formy A.B.E. Marketing - Bogdan Czubak i Arkadiusz Grzegorski, omawiający publikacje elektroniczne w ofercie A.B.E. ze szczególnym uwzględnieniem książek elektronicznych oraz platformy e-brary.

W podsumowaniu konferencji wysoko oceniono jej poziom merytoryczny. Doceniono zwłaszcza inicjatywę przedstawienia, obok wypowiedzi bibliotekarzy, poglądów lekarzy i farmaceutów (sesja poświęcona relacjom bibliotekarzy ze środowiskiem medycznym) oraz szerszej perspektywy pozyskiwania środków unijnych we współpracy z urzędami marszałkowskimi (sesja dotycząca projektów Unii Europejskiej). Jako że była to pierwsza ogólnopolska konferencja organizowana przez Bibliotekę Medyczną Collegium Medicum UMK, zapewne nie obyło się bez drobnych niedociągnięć, lecz generalnie można uznać 26. Konferencję Problemową Bibliotek Medycznych w Bydgoszczy za udany debiut organizatorów. Za rok na kolejną konferencję problemową, tym razem prawdopodobnie poświęconą zagadnieniom dydaktycznym, zaprasza Biblioteka Uniwersytetu Medycznego w Łodzi.

